

LA SENTÈNCIA DEL TRIBUNAL DE JUSTÍCIA DE LA UNIÓ EUROPEA DE 13 DE MAIG DE 2014 (C-131/12, GOOGLE *VERSUS* AEPD): LA CONFIGURACIÓ JURÍDICA DEL DRET A L'OBLIT COM A DRET DE CANCEL·LACIÓ I OPOSICIÓ AL TRACTAMENT DE DADES

Sandra Camacho Clavijo

*Professora agregada interina de dret civil
Universitat Autònoma de Barcelona*

1. SUPÒSIT DE FET: QÜESTIONS JURÍDIQUES PLANTEJADES

El 1998 un periòdic espanyol de gran tiratge (*La Vanguardia*) publica en la seva edició impresa dos anuncis d'una subhasta de béns immobles per un embargament derivat de deutes que el senyor C. tenia amb la Seguretat Social. Posteriorment, l'editorial posa a disposició del públic la versió electrònica de la publicació. El 2009 el senyor C. contacta amb el periòdic per a sol·licitar que es cancel·lin les referències als anuncis de les subhastes perquè, malgrat que el deute fa anys que està saldat, aquests anuncis es mostren a Internet quan introdueix el seu nom i els seus cognoms en el motor de cerca Google. L'editorial rebutja la sol·licitud de cancel·lació de dades perquè la publicació s'havia realitzat per ordre del Ministeri de Treball i Assumptes Socials. Al febrer del 2010 el senyor C. sol·licita l'esborrament de les dades a Google Spain, qui remet la sol·licitud a Google Inc., amb domicili social a Califòrnia, perquè entén que aquesta és l'empresa que presta el servei de cerca a Internet.

L'interessat va interposar una reclamació davant l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD), que per mitjà de la Resolució de 30 de juliol de 2010 acull en part la reclamació i exigeix a Google que adopti les mesures necessàries per a retirar del seu índex les dades relatives a una subhasta de béns immobles per deutes del senyor C. a la Seguretat Social i faci impossible l'accés futur a les dades, i desestima la reclamació contra l'editorial perquè considera que la publicació de les dades a la premsa és legal. Contra aquesta Resolució, Google Spain SL i Google Inc. interposen sengles recursos contenciosos administratius (núm. 725/2010) davant la Sala Contenciosa Administrativa de l'Audiència Nacional (AN) en els quals sol·liciten la nul·litat de la resolució de l'AEPD. El tribunal, mitjançant la Interlocutòria de 27 de febrer

de 2012, planteja davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) la qüestió prejudicial C-131/12, que inclou les tres qüestions principals següents: 1) l'aplicació de les normes de protecció de dades de la Unió Europea a l'activitat del prestador de serveis de motor de cerca; 2) la posició jurídica del proveïdor de serveis que faciliten instruments de cerca en relació amb les dades personals publicades en una pàgina web font, i 3) el dret a l'oblit i l'abast de l'exercici d'aquest dret respecte al prestador de serveis d'instruments de cerca.

2. DETERMINACIÓ DE L'APLICACIÓ DE LES NORMES DE PROTECCIÓ DE DADES DE LA UNIÓ EUROPEA

La sentència que analitzem examina en primer lloc si l'activitat de Google queda sotmesa a la normativa europea de protecció de dades, qüestió jurídica que requereix la concurrència dels pressupòsits material i territorial d'aplicació de la Directiva 95/46, de protecció de dades:¹ 1) pressupòsit material perquè es considera que l'activitat del prestador que facilita instruments de cerca és el tractament de dades personals, i 2) pressupòsit territorial perquè el tractament de dades personals es duu a terme en el marc de les activitats d'un establiment en territori d'un estat membre. Analitzarem els dos pressupòsits en el mateix ordre en què són resolts pel TJUE.

2.1. PRESSUPÒSIT MATERIAL D'APLICACIÓ DE LA DIRECTIVA 95/46: L'ACTIVITAT DEL CERCADOR COM A TRACTAMENT DE DADES PERSONALS

Amb el plantejament d'aquesta qüestió prejudicial, l'AN fa propi l'argument de Google en negar la possibilitat que sigui qualificada com a tractament de dades l'activitat del prestador de serveis que faciliten instruments de cerca per a «localitzar la informació publicada o inclosa a la xarxa per tercers, indexar-la de forma automàtica, emmagatzemar-la temporalment i finalment posar-la a la disposició dels internautes amb un cert ordre de preferència».² L'AN argumenta que la informació publicada a les pàgines web de tercers s'incorpora de forma automàtica, la qual cosa implica absència de control efectiu de Google sobre les dades i la llicitud i exactitud d'aquestes.

1. Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades (*Diario Oficial de la Comunidad Europea* [DOCE], sèrie L, núm. 281 [23 novembre 1995]).

2. Punt 70 de les conclusions de l'advocat general Sr. Niilo Jääskinen presentades el 25 de juny de 2013 (assumpte C-131/12) a: <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=138782&doclang=ES>>.

En aquest punt, la Sentència, per aplicació de la doctrina establerta inicialment en el cas Lindqvist,³ corrobora la postura de l'advocat general⁴ i estableix que la Directiva 95/46 és aplicable a la difusió de dades a Internet, atès que qualifica com a tractament de dades l'activitat del prestador de serveis de cerca, ja que el cercador realitza una sèrie d'operacions que són enumerades de forma expressa en la definició de *tractament de dades* formulada en l'article 2b de la mateixa Directiva, que diu que «[és la recollida de] dades que “extreu”, “registra” i “organitza” posteriorment en el marc dels seus programes d'indexació, “conserva” en els seus servidors i si escau “comunica” i “facilita l'accés” als usuaris en forma de llistes de resultats de les seves cerques».⁵ D'altra banda, el TJUE declara que la qualificació jurídica com a tractament de dades no queda desvirtuada per l'allegada inexistència de control de Google sobre les dades, ja que aquesta és inherent a l'automaticitat de l'actuació dels robots, i es manté amb independència que: 1) Google no distingeixi quin tipus de dades recull, personals o no, i 2) les dades no siguin modificades pel cercador.⁶

2.2. PRESSUPÒSIT TERRITORIAL D'APLICACIÓ DE LA DIRECTIVA 95/46: L'ACTIVITAT DE CERCA I VENDA DE PUBLICITAT DEL CERCADOR COM A «ACTIVITAT TIPUS» REALITZADA EN UN ESTABLIMENT D'UN ESTAT MEMBRE

La qüestió prejudicial que planteja l'aplicació territorial de la Directiva 95/46, de protecció de dades, al model de negoci del prestador de serveis que faciliten instruments de cerca (Google Inc. i Google Spain), aborda l'examen de dos temes controvertits: *a*) si en virtut de l'article 4.1a de la Directiva, el cercador (Google Inc. com a Google Spain) pot considerar-se un «establiment» d'un estat membre de la Unió Europea, i *b*) en cas afirmatiu, si el tractament de dades pot considerar-se realitzat en

3. En el cas Lindqvist (C-101/01, 6 de novembre de 2003), respecte a la difusió a Internet, en pàgines web creades per la senyora Lindqvist per a facilitar informació sobre activitats de l'Església i en les quals es facilitaven dades personals de diverses persones que, com ella, col·laboraven en la parròquia de l'Església protestant de Suècia, el Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea (TJCE) va considerar que la Directiva 95/46 és aplicable a Internet i que la referència a dades personals en una pàgina web és tractament de dades. Vegeu els comentaris de Pedro A. de MIGUEL ASENSIO, «La protección de datos personales a la luz de la reciente jurisprudencia del TJCE», a <www.uaipit.com>, Alacant, Universidad de Alicante, i Carlos LESMES SERRANO i Nieves BUISÁN GARCÍA, «Artículo 2», a Carlos LESMES SERRANO, *La Ley de protección de datos*, Valladolid, Lex Nova, 2008, p. 77.

4. Punt 75 de les conclusions de l'advocat general Sr. Niilo Jääskinen presentades el 25 de juny de 2013.

5. Considerants 20 i 28 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

6. Supòsit al qual hem de sumar el fet que moltes de les operacions que l'article 2b de la Directiva enumera com a tractament de dades no impliquen la modificació d'aquestes; per exemple, la recollida, el registre, l'organització, la conservació, l'extracció, la consulta, la utilització, la comunicació per transmissió, la difusió... Vegeu els considerants 28, 29 i 31 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

aquest establiment, atès que el cercador que realitza el tractament mitjançant la indexació de pàgines web de tot el món és gestionat directament per Google Inc., amb seu a Califòrnia, mentre que l'empresa filial amb seu a Espanya, Google Spain, es dedica només a la venda de la publicitat incorporada al cercador.⁷

La Sentència del TJUE resol la primera qüestió segons el criteri de l'advocat general⁸ i considera que Google és un «establiment» en territori d'un estat membre, atès que concorren en aquesta entitat els elements de delimitació conceptual que el considerant 49 de la Directiva tipifica jurídicament en els termes següents:⁹

a) L'establiment en el territori d'un estat membre implica l'exercici efectiu i real d'una activitat mitjançant un «establiment estable»: el Tribunal considera que és indiscutible que Google Spain duu a terme una activitat en una instal·lació permanent a Espanya.

b) És irrellevant la forma jurídica de l'establiment, és a dir, pot ser tant una sucursal com una empresa filial amb personalitat jurídica: el Tribunal declara provat que Google Spain té personalitat jurídica pròpia i la condició de filial de Google Inc. en el territori espanyol.

Ara bé, a l'efecte de reconèixer l'aplicabilitat de la Directiva, a més del criteri «d'establiment estable» ha de concórrer un altre criteri: que el tractament de dades sigui efectuat en el «marc de les activitats de l'establiment» situat a l'estat membre (art. 4.1a de la Directiva 95/46).

La segona qüestió que s'ha de resoldre consisteix a determinar si un concepte ampli del «marc d'activitats de l'establiment» comprèn no solament l'activitat de tractament de dades objecte del litigi realitzada pel cercador gestionat per Google Inc., sinó també l'activitat de venda de publicitat que realitza Google Spain, i d'aquesta manera poder atribuir a la filial domiciliada a Espanya el tractament realitzat per la seva matriu americana amb seu a Califòrnia. La Sentència conclou que és Google Spain qui realitza el tractament de dades personals pel seu caràcter d'establiment permanent situat en un estat membre. El Tribunal arriba a aquesta conclusió per la via argumental següent:

1. L'article 4.1 de la Directiva no exigeix que el tractament de dades sigui realitzat directament pel mateix establiment situat a l'estat membre, sinó que es realitzi en el «marc de les activitats de l'establiment».

2. El «marc de les activitats de l'establiment» fa referència al conjunt d'activitats que permeten l'activitat empresarial de l'establiment conforme a l'objecte i les finalitats de la seva instal·lació, en aquest cas el funcionament dels serveis que faciliten els instruments de cerca Google Search.

7. Considerants 45 i 46 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

8. Punt 65 de les conclusions de l'advocat general Sr. Niilo Jääskinen presentades el 25 de juny de 2013, que en aquest cas segueix el criteri establert pel grup de treball que es va crear en virtut de l'article 29 de la Directiva 95/46/CE, sobre protecció de dades, en el seu Dictamen 1/2008 (<http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/index_en.htm>).

9. Considerant 49 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

3. D'acord amb el concepte funcional expressat, s'argumenta: *a*) que existeix un marc comú d'activitat del gestor del servei que facilita instruments de cerca i que comprèn tant la cerca com la venda de publicitat, perquè aquesta permet rendibilitzar el servei proposat pel cercador,¹⁰ i *b*) per tant, això significa que l'activitat de cerca i l'activitat de publicitat estan indissociablement lligades, atès que les activitats relatives als espais publicitaris constitueixen el mitjà perquè el motor sigui econòmicament rendible i, alhora, el motor és el mitjà que permet realitzar les activitats esmentades.

Així, doncs, la Sentència declara que «el tractament de dades personals controvertit es duu a terme en el marc de l'activitat publicitària i comercial de l'establiment del responsable del tractament en territori d'un estat membre, en el cas d'actuacions l'espanyol».¹¹

En conclusió, la infracció de dades produïda pel cercador és realitzada també en el marc de l'activitat de Google Spain, perquè, encara que aquesta té com a activitat principal la venda de publicitat, el funcionament i la viabilitat econòmica del prestador de serveis esdevenen un criteri de connexió suficient entre ambdues activitats, publicitat i cerca, en la conformació d'una «activitat tipus» del cercador. En conseqüència, qualsevol infracció de dades realitzada en la cerca es duu a terme també en el marc de l'activitat publicitària.¹²

3. L'ABAST DE LA RESPONSABILITAT DEL PROVEÏDOR DE SERVEIS DE CERCA EN RELACIÓ AMB LES DADES PERSONALS PUBLICADES LEGALMENT EN UNA PÀGINA WEB FONT

La Sentència admet sense objeccions que el prestador de serveis que faciliten instruments de cerca és responsable del tractament de dades, perquè així resulta de la definició continguda en l'article 2*d* de la Directiva 95/46, segons el qual el motor de cerca és qui determina «les finalitats i els mitjans del tractament de dades personals». A més, segons el Tribunal, admetre l'exclusió d'aquest prestador de serveis a causa que no exerceix control sobre les dades publicades a la pàgina web de tercers implicaria l'incompliment de la finalitat de la disposició, que és «garantir mitjançant una definició àmplia del concepte “responsable” una protecció eficaç i completa dels interessats».¹³

La qüestió que es planteja llavors és determinar l'abast de la responsabilitat del cercador en relació amb l'exercici dels drets d'accés i cancel·lació dels usuaris dels

10. Considerant 55 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

11. Considerant 57 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

12. Considerants 56-60 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

13. Considerants 32-36 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

articles 12 i 14 de la Directiva 95/46. Està obligat el cercador en tot cas a eliminar de la llista de resultats la cerca efectuada a partir del nom i els cognoms d'una persona?

El caràcter absolut d'aquesta obligació es qüestiona en els supòsits següents: *a*) quan la informació hagi estat publicada en una pàgina web de tercers i com que no s'ha exercit el dret d'oposició davant l'editor, aquesta informació no sigui esborrada de forma prèvia o simultània per la pàgina web, i *b*) quan la informació es publiqui a la pàgina web d'un tercer de forma lícita, per exemple en el cas objecte de litigi, que es refereix a un anunci d'una subhasta ordenat pel Ministeri de Treball i Assumptes Socials.

A fi de resoldre ambdues qüestions, el Tribunal fa una interessant tasca d'anàlisi i fonamentació jurídica, que exposarem breument.

3.1. LA LEGITIMACIÓ DEL TRACTAMENT DE DADES EFECTUAT PEL MOTOR DE CERCA: PREVALENCIA DE LA PROTECCIÓ DE DADES SOBRE EL MÉR INTERÈS ECONÒMIC DEL CERCADOR

Tot tractament de dades personals ha de ser realitzat conforme als principis de qualitat de dades i de legitimitació.

Conforme al principi de qualitat, les dades han de ser tractades de manera lleial i lícita, han de ser recollides amb finalitats determinades, explícites, i han de ser tractades de manera compatible amb aquestes finalitats. D'altra banda, el tractament ha de ser adequat, pertinent i no excessiu en relació amb les finalitats per a les quals es recaptin les dades, i aquestes han de ser exactes i conservades en una forma que permeti la seva identificació per les persones interessades durant un període no superior al necessari per a les finalitats per a les quals van ser recollides o per a les quals es tractin posteriorment (art. 6 de la Directiva 95/46).

Quant a l'abast del principi de legitimitació, el Tribunal considera que el tractament de dades que realitza el cercador és legítim sempre que sigui «necessari per a la satisfacció de l'interès legítim perseguit pel responsable del tractament o pel tercer o tercers als quals es comuniquin les dades, sempre que no prevalgui l'interès o els drets i llibertats fonamentals de l'interessat que requereixin protecció conformement a l'apartat 1 de l'article 1 de la present Directiva (art. 7f de la Directiva 95/46)». Per tant, el cercador ostenta un únic títol de legitimitació per a realitzar el tractament de dades personals: el mer «interès legítim» enumerat en la lletra *f* de l'article 7 de la Directiva 95/46. En conseqüència, s'obvia la possible legitimitació per altres vies, ja siguin les enumerades en el mateix article, ja siguin altres categories especials de tractament. I encara que el Tribunal admet que, a vegades, una pàgina web pot fer valer l'excepció periodística d'acord amb l'article 9 de la Directiva 95/46 i llavors es legitima el tractament de dades personals quan la informació es publiqui amb finalitats exclusivament periodístiques, aquesta excepció no és aplicable al tractament de dades que realitza el

gestor del cercador, perquè aquest no és un mitjà de comunicació ni empara la seva activitat en el dret a la informació.¹⁴

En virtut de l'article 7f de la Directiva, aplicable en aquest cas, la qualificació del tractament de dades que realitza el prestador de serveis que faciliten instruments de cerca requereix una ponderació prèvia entre els interessos legítims perseguits pel cercador i els drets fonamentals de l'interessat compromesos en aquest litigi: el respecte a la vida privada de les persones i el dret a la protecció de les dades personals proclamats en els articles 7 i 8 de la Carta dels Drets Fonamentals de la UE¹⁵ (CDFUE). Vegem aquesta qüestió amb el detall que té en la Sentència comentada.

La Sentència declara provat que el tractament de dades que realitza el motor a partir del nom d'una persona física representa una significativa ingerència en els referits drets fonamentals de la persona, per l'efecte multiplicador de l'afectació extensiva que implica Internet i el caràcter ubic de la informació facilitada pel cercador, que «permet a qualsevol internauta obtenir mitjançant la llista de resultats una visió estructurada de la informació relativa a aquesta persona que pot trobar-se en Internet que afecta potencialment a una multitud d'aspectes de la seva vida privada que sense dit motor no s'haurien interconnectat [...] i que li permet d'aquesta manera establir un perfil més o menys detallat de la persona que es tracti. A més l'efecte de la ingerència en aquests drets de l'interessat es multiplica a causa de l'important paper que exerceix Internet i els motors de cerca en la societat moderna que confereixen a la informació continguda en tal llista de resultats caràcter ubic».¹⁶ La gravetat de la ingerència és suficient, segons el Tribunal, per a considerar que el mer interès econòmic del gestor del motor no la justifica.

No obstant això, el pronunciament sobre la prevalença dels drets fonamentals de la CDFUE, a parer meu, no té un caràcter absolut perquè el mateix Tribunal considera que, en determinats supòsits i a l'efecte d'evitar «repercussions en l'interès legítim dels internautes potencialment interessats a tenir accés a la informació», el just equilibri pot exigir la ponderació en pro de l'interès públic, la qual cosa dependrà de «la naturalesa de la informació que es tracti i del caràcter sensible per a la vida privada de la persona afectada i de l'interès públic a disposar d'aquesta informació, que pot va-

14. Considerant 85 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

15. Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (2010/C83/02) i considerant 69 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

16. Vegeu la STJUE del caso *eDate Advertising versus Olivier i Martínez* (C-509/09 i C-161-10, 25 d'octubre de 2011), sobre la responsabilitat civil derivada de certa informació i de les fotografies publicades a Internet sobre dos germans condemnats per l'assassinat d'un actor i que el 2008 van obtenir la llibertat condicional. En la Sentència es justifica que el total de les lesions causades als drets fonamentals d'una persona en diversos estats per les fotografies publicades a Internet pugui ser conegut en el fur judicial on la persona té el seu centre d'interessos (s'identifica amb la seva residència habitual), que és on s'aprecia millor l'impacte que els continguts publicats han tingut en els drets de la personalitat. Vegeu els considerants 80 i 81 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

riar, en particular, en funció del paper que aquesta persona exerceixi en la vida pública». ¹⁷ Això significa que l'equilibri dels interessos en conflicte ha d'ajustar-se al supòsit específic de què es tracti.

3.2. L'EXERCICI PREVI DEL DRET D'OPOSICIÓ DE L'INTERESSAT AL TRACTAMENT DE LES SEVES DADES PER L'EDITOR DE LA PÀGINA A INTERNET NO ÉS REQUISIT NECESSARI PER A LA CANCEL·LACIÓ DE LES DADES EN EL CERCADOR

Una vegada establert que el tractament de dades personals que realitza el cercador quan aquestes s'obtenen a partir del nom d'una persona no està legitimat per la Directiva 95/46, es formulen dues qüestions en relació amb l'aplicabilitat dels articles 12*b* i 14.1*a* de la Directiva que examinarem successivament:

a) La primera qüestió es refereix a la cronologia de l'eliminació de dades de la llista de resultats i l'exercici del dret de supressió i oposició al tractament de dades personals per l'interessat: és obligatòria aquesta eliminació de dades encara que no s'esborrin de forma prèvia o simultània per la pàgina web que les edita? La Sentència contraria la posició de l'advocat general ¹⁸ i resol positivament aquesta qüestió, ja que considera que el cercador està obligat a la supressió de les dades, independentment que aquesta es produeixi a la pàgina web de l'editor. Fonamenta el seu pronunciament en les raons següents:

— El tractament de dades personals i l'interès legítim satisfet mitjançant l'activitat del cercador són diferents dels realitzats pels editors de les pàgines web, de la qual cosa es dedueix el que s'exposa a continuació.

— El cercador assumeix una responsabilitat autònoma en aquest tractament i en garantir que aquest compleix els requisits de la Directiva 95/46. ¹⁹

— El diferent interès legítim en el tractament de dades pel cercador i per l'editor de la pàgina web justifica que tampoc no sigui coincident en un cas i en l'altre la pon-

17. Considerant 81 de la STJUE de 13 de maig de 2014. No comparteixo l'opinió d'Artemi RALLO, *El derecho al olvido en Internet*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2014, p. 277 i 278, que considera que, malgrat aquesta matisació, el Tribunal tampoc no reconeix aquí un interès legítim dels internautes.

18. Punt 99 de les conclusions de l'advocat general Sr. Niilo Jääskinen presentades el 25 de juny de 2013, en les quals considera que, si bé el servei del motor de cerca implica el tractament d'aquestes dades, el seu proveïdor només serà responsable d'aquest en els supòsits indicats: que el proveïdor del servei no hagi respectat els codis d'exclusió o no hagi tingut en compte la sol·licitud procedent d'una pàgina web sobre l'actualització de la memòria oculta. Vegeu-ne comentaris a Pablo Lucas MURILLO DE LA CUEVA, «El derecho al olvido y la sujeción de Google al derecho europeo según el abogado general del Estado», *Revista de Jurisprudencia*, vol. 1 (gener 2014), p. 4.

19. Considerants 35-82 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

deració dels interessos en conflicte que ha de realitzar-se en virtut de l'article 7f de la Directiva.²⁰

— Les conseqüències del tractament de dades efectuat pel cercador i per la pàgina web no són les mateixes, ja que «la inclusió, en la llista de resultats obtinguda després d'una cerca duta a terme a partir del nom d'una persona, d'una pàgina web i d'informació continguda en aquesta relativa a aquesta persona facilita sensiblement l'accessibilitat d'aquesta informació a qualsevol internauta que dugui a terme una cerca sobre l'interessat i pot exercir un paper decisiu per a la difusió d'aquesta informació, pot constituir una ingerència major en el dret fonamental al respecte de la vida privada de l'interessat que la publicació per l'editor d'aquesta pàgina web».²¹

— La falta d'utilització pels editors de les pàgines web de protocols d'exclusió com «robots.txt» i de codis com «noindex» o «noarchive» no allibera el cercador de la seva responsabilitat.²²

b) La segona qüestió es refereix a la supeditació de l'eliminació de les dades en el motor de cerca a l'obtenció de la seva supressió de forma prèvia o simultània per la pàgina web que les edita legalment. El Tribunal entén que amb tal subordinació es rebaixaria l'eficàcia de la protecció de la persona interessada, ja que l'exercici del dret de cancel·lació i supressió de les seves dades personals es frustraria en molts casos en què els responsables de la seva publicació a les pàgines web no queden subjectes al dret de la Unió.²³

4. EXERCICI DEL DRET A L'OBLIT DAVANT EL PRESTADOR DE SERVEIS DE MOTOR DE CERCA

Finalment, el Tribunal aborda l'abast de l'exercici dels drets de cancel·lació, rectificació, bloqueig i oposició de l'interessat en aquest litigi, tal com estan tipificats en els articles 12b i 14.1a de la Directiva. Es qüestiona aquí si la persona interessada, emparada en la titularitat legítima de tals drets i amb la justificació del perjudici que tal informació li causa o, simplement, perquè desitja el seu «oblit», està activament legitimada per sol·licitar al cercador que, amb independència de la veracitat de la informació i de la legalitat de la seva publicació en una pàgina web, elimini aquesta informació dels resultats obtinguts d'una cerca realitzada per nom i cognoms.²⁴

Aquesta qüestió es planteja perquè quan l'article 12b de la Directiva configura els drets de rectificació, supressió o bloqueig de les dades, exigeix que el tractament

20. Considerant 86 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

21. Considerant 87 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

22. Considerant 39 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

23. Considerant 86 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

24. Considerant 89 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

d'aquestes «no s'ajusti a les disposicions de la present Directiva, en particular a causa del caràcter incomplet o inexacte de les dades». Segons la literalitat del precepte, podria interpretar-se que el fonament de l'exercici de tals drets és el caràcter incomplet o la inexactitud de les dades, fet que exclouria el seu exercici en aquest cas en particular. Aquest és el criteri que segueix l'advocat general, Sr. Jääskinen, quan afirma en les seves conclusions que «la informació personal considerada en aquest cas no és inexacta ni incompleta, i conclou que el dret de rectificació no està en causa i, en conseqüència, tampoc els de supressió o bloqueig».²⁵

No obstant això, el Tribunal ens recorda que l'article 12*b* de la Directiva imposa el requisit que el tractament de dades implicat sigui incompatible amb la Directiva, és a dir, que no compleixi els principis de qualitat i legitimació examinats abans. Això significa que, en virtut de l'article 6 de la Directiva, un tractament de dades manca de qualitat no només quan les dades són inexactes, sinó quan aquestes «són inadequades, no pertinents i excessives en relació amb les finalitats del tractament, no estiguin actualitzades o es conservin un període de temps superior al necessari».

Per tant, pot deduir-se, com fa el Tribunal, que un tractament lícit de dades exactes pot amb el temps resultar incompatible amb el principi de qualitat perquè aquestes deixen de ser necessàries per a la consecució de les finalitats per a les quals van ser recollides o es van tractar.²⁶ En aquestes condicions, l'interès legítim que mou el proveïdor de serveis de cerca a realitzar un tractament d'aquestes característiques no pot prevaler sobre el de la persona concernida per aquest tractament. Aquest és el cas objecte de litigi, en el qual la informació que es publica relativa a la subhasta de béns immobles celebrada setze anys enrere, vinculada a un embargament per un deute ja resolt, no resulta pertinent o resulta excessiva amb la finalitat del tractament de dades realitzat pel cercador.²⁷

En conseqüència, el cercador ha d'eliminar les dades verídiques publicades legalment per tercers, sempre que hagin esdevingut de forma sobrevinguda incompatibles amb el principi de qualitat de l'article 6 de la Directiva. Ara bé, segons el Tribunal, el reconeixement del dret d'oposició no sempre pressuposa que «la inclusió de les dades en la llista de resultats causi un perjudici a l'interessat», ja que, com ja s'ha advertit en la Sentència, la ingerència en els drets fonamentals de l'interessat cedirà a vegades en favor de l'interès públic, cosa que succeeix quan l'accés a la informació és rellevant pel paper que exerceix la persona interessada en la vida pública.²⁸

En conclusió, la Sentència conté la doctrina següent:

— Configura el dret a l'oblit com a exercici del dret a la cancel·lació i oposició al

25. Punts 104 i seg. de les conclusions de l'advocat general Sr. Niilo Jääskinen presentades el 25 de juny de 2013.

26. Considerants 92 i 93 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

27. Considerant 96 de la STJUE de 13 de maig de 2014.

28. Vegeu *ut supra* l'apartat 3*a* del comentari d'aquesta Sentència.

tractament de dades fet pel cercador, en lloc d'acceptar la seva configuració jurídica com a dret de les persones a la caducitat automàtica de les dades que deixin de tenir utilitat.²⁹

— Reconeix el caràcter absolut d'aquest dret, ja que només admet com a límit una possible prevalença de l'interès públic en l'accés a la informació en determinats supòsits.

La conseqüència principal d'aquesta Sentència ens l'avança el mateix advocat general en les seves conclusions: el proveïdor del motor de cerca queda obligat a «abandonar la seva funció d'intermediari entre usuari i editor i assumir la responsabilitat pel contingut de la pàgina web font, censurant-lo quan sigui necessari o limitant l'accés a aquest». Aquest canvi de funció del proveïdor del motor de cerca queda patent en el formulari que Google, com a conseqüència de la Sentència, facilita als interessats per a vehicular el seu dret a l'oblit³⁰ i en el qual el motor de cerca es compromet a «realitzar una ponderació entre els drets de privadesa dels usuaris i el dret del públic a conèixer i distribuir informació». I per a aquesta avaluació tindrà en compte si la informació és obsoleta i si hi ha interès públic en l'accés a aquesta, i a manera d'exemple s'indica en la Sentència que «Google pot negar-se a retirar determinada informació sobre estafes financeres, negligència professional, condemnes penals o comportament públic de funcionaris del govern».

Aquest context de canvi en l'actuació dels proveïdors del motor de cerca ens porta a acabar el comentari de la Sentència amb les consideracions següents:

— La configuració del dret a l'oblit com a dret a la cancel·lació de dades exercida per l'usuari i que obliga el motor de cerca a retirar enllaços amb pàgines que ofereixen informació desactualitzada, incompleta i objectivament lesiva, és controvertida perquè afavoreix l'exercici de la censura i la limitació de la lliure expressió o informació a Internet.

— La qualificació del dret a l'oblit com a dret de la persona a la cancel·lació de dades de forma automàtica per caducitat o expiració d'un termini d'utilització i produïda d'ofici sense necessitat de cap acció, garanteix una cancel·lació objectiva de les dades i una privadesa «per defecte» de l'usuari d'Internet.³¹

29. Una altra configuració jurídica possible del dret a l'oblit és considerar-lo un dret de les persones al fet que les seves dades deixin d'utilitzar-se i se suprimeixin de forma automàtica quan no tinguin utilitat, la qual cosa exigeix establir un període de caducitat de les dades a través de la incorporació de metadades que de forma automàtica les eliminin. Aquesta tesi ha estat proposada per V. MAYER-SCHÖNBERGER, *Useful Void: The Art of Forgetting in the Age of Ubiquitous Computing*, Cambridge, Harvard University Press, 2007, p. 1-14, i a V. MAYER-SCHÖNBERGER, *Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age*, Nova Jersey, Princeton University Press, 2009, que pot regir també per a les galetes que funcionen a Internet i la permanència de les quals hauria de ser limitada en el temps.

30. Vegeu el formulari a: <https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch&hl=es>.

31. El problema real que es planteja en aquesta Sentència és la perennitat de les dades a Internet, la qual cosa condueix a estudiar aquest tema no només des de la perspectiva del dret a l'oblit com a dret integrat en un sistema de tutela de les dades personals, sinó des de la perspectiva de la personalitat digital i la mort digital de la persona a Internet. En aquest sentit, vegeu Giorgio RESTA, *Dignità, persona, mercati*, Torí, Giappichelli, 2014, p. 375 i seg.